

จอมขมังเวทย์: อุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคม
ในผลงานของ ปิยะพันธุ์ ชูเพ็ชร

JOMKHAMUNGWEJ: A reflection on the struggle for ideologies
and Social Inequality By Piyapan Choopetch.

อุไรวรรณ สิงห์ทอง¹ และ ธนพร หมูคำ²

Uriwan Singthong and Thanaporn Mookham

วันที่ส่งบทความ: 31 มกราคม 2565, วันที่แก้ไขบทความ: 2 พฤษภาคม 2565,

วันที่ตอบรับบทความ: 23 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์อุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคม ในภาพยนตร์ เรื่องจอมขมังเวทย์ ผลงานของ ปิยะพันธุ์ ชูเพ็ชร โดยใช้แนวคิดมายาคติ แนวคิดสัญลักษณ์ และแนวคิดอุดมการณ์ เป็นแนวทางการวิเคราะห์ เก็บข้อมูลจากภาพยนตร์ เรื่อง จอมขมังเวทย์ ภาค 1 และ ภาค 2 เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษา พบว่า ภาพยนตร์เรื่องจอมขมังเวทย์ ทั้ง 2 ภาค นำเสนออุดมการณ์ การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคม 2 ชุด คือ 1) อุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคม ด้านประชาธิปไตย ส่งผลให้ตัวละครใช้ไสยศาสตร์เป็นเครื่องมือต่อสู้กับอำนาจรัฐเพื่อสร้างความเสมอภาค 2) อุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้านทุนนิยมและวัตถุนิยม ตัวละครใช้ไสยศาสตร์เป็นเครื่องมือต่อสู้เพื่อสร้างความเท่าเทียมในสังคม

คำสำคัญ จอมขมังเวทย์ อุดมการณ์ ความเหลื่อมล้ำทางสังคม

ABSTRACT

This article aims to analyze the reflection on the struggle for ideologies and social inequality was appeared in the Jomkhamungwej film by Piyapan Choopetch by using the concept of mythologies, semiotics and ideology as a guideline for analysis

¹ สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง อีเมล: auriwan_s@hotmail.com

Program in Thai. LampangRijabhat University. Email: auriwan_s@hotmail.com

² สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Program in Thai. LampangRijabhat University.

and collect information from the Jomkhamungwej film part 1 and part 2. This research is a qualitative research and presenting the results in a descriptive analytical pattern. The finding shows that the Jomkhamungwej film part 1 and part 2 offer the struggle of ideologies and social inequality with 2 items that were 1) the struggle of ideologies and social inequality of democracy in influential the characters to use the superstition as a tool to fight the government in order to create equality 2) the struggle of ideologies and social inequality of the capitalism and the materialism in influential the characters to use the superstition as a tool to create social equality.

KEYWORDS: Jomkhamungwej, Ideologies, Social Inequality.

บทนำ

ปิยะพันธุ์ ชูเพ็ชร เป็นนามของผู้เขียนและผู้กำกับภาพยนตร์ชาวไทย ผลงานที่สร้างชื่อเสียงให้แก่ ปิยะพันธุ์ ชูเพ็ชร ด้านการกำกับภาพยนตร์โทรทัศน์ ได้แก่ คมแฝก ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 เมื่อ พ.ศ. 2561 และผลงานการกำกับภาพยนตร์ที่สร้างชื่อเสียง จนเป็นที่รู้จักทั้งในและต่างประเทศ อาทิ จอมขมังเวทย์ ผีไม่จี้มนั่ก พานเก่า พานใหม่ ฮาซิมะโปรเจกต์ไม่เชื่อต้องลบหลู่ ผลงานของปิยะพันธุ์ ชูเพ็ชร มีความโดดเด่นในการสร้างภาพยนตร์แนวสยองขวัญลึกลับ ถ่ายทอดเรื่องราวความเหนือธรรมชาติเกี่ยวกับผีและวิญญาณ รวมถึงการต่อสู้ด้วยพลังอำนาจประกอบกับการใช้ไสยศาสตร์ ซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ในวัฒนธรรมความเชื่อของสังคมไทยมาตั้งแต่โบราณกาล ทำให้เนื้อเรื่องน่าตื่นเต้นและชวนสยองขวัญ

ความสำเร็จในการเขียนบทและกำกับภาพยนตร์ ของ ปิยะพันธุ์ ชูเพ็ชร ที่ได้รับกระแสการตอบรับอย่างดีจากผู้ชมภาพยนตร์ คือ เรื่อง จอมขมังเวทย์ ที่สร้าง 2 ภาค ภาคแรกฉายใน พ.ศ. 2548 ลิขสิทธิ์ของบริษัท อาร์ เอส फिल्म แอนด์ ดิสทริบิวชั่น และภาค 2 ฉายใน พ.ศ. 2562 ลิขสิทธิ์บริษัทสหมงคลฟิล์ม อินเตอร์เนชั่นแนล เนื้อหาของจอมขมังเวทย์ภาคแรกเล่าเรื่องราวการต่อสู้ระหว่างตำรวจและอดีตตำรวจ ด้วยการใช้มิติของไสยศาสตร์ คาถาเวทย์มนต์ เครื่องรางของขลังต่าง ๆ ต่อสู้ขัดแย้งระหว่างตัวละคร เพื่อให้เป็นสุดยอดแห่งจอมขมังเวทย์ สุดท้ายจอมขมังเวทย์ทั้งสองต้องถูกตัดสินจำคุก เนื่องจากได้ก่อคดีวิสามัญคนร้ายจนถูกขังลิ้น ส่วนในภาค 2 เรื่องราวได้เล่าถึงการกลับมาของจอมขมังเวทย์ เพื่อตามหาคนที่ฆ่าน้องชายของเขาตายอย่างปริศนา จุดเด่นของภาพยนตร์ในภาคนี้เป็นการฉายภาพความเจริญเกี่ยวกับสังคมสมัยใหม่ที่สวนกระแสกับสภาพจิตใจของผู้คน โดยมักยึดติดกับวัตถุนิยมภายใต้ระบบทุนนิยมอุปถัมภ์ ดังนั้นจึงเป็นการร่วมมือกันต่อสู้ระหว่างจอมขมังเวทย์ ภาค 1 และจอมขมังเวทย์ ภาค 2 เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมให้ผู้คนในสังคม

กล่าวได้ว่า จอมขมังเวทย์ นำเสนออุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคม เนื้อเรื่องสร้างตัวละครเอก ให้มีอำนาจทางไสยศาสตร์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นกลไกของรัฐที่กดขี่อำนาจของกระแสหลักของสังคม โดยการต่อสู้เหล่านั้นได้ใช้เครื่องมือแบบท้องถิ่นเชื่อมโยงกับความศรัทธา คือ ไสยศาสตร์ อีกทั้งปลุกเสกสัตว์เวทย์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ควายธนู วัวธนู มอม ต่อ และแตน ใช้คาถาเสกสิ่งของเข้าสู่ร่างกาย เช่น การเสกหนังควาย การเสกตะขบ และการเสกตะปู เป็นต้น อันก่อให้เกิดอิทธิปาฏิหาริย์นับเป็นความเชื่อที่พบในสังคมไทยขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาอุดมการณ์ที่ปรากฏผ่านตัวละครเหล่านั้น แสดงให้เห็นว่ารัฐมีกลไกในการสร้างความเหลื่อมล้ำโดยผ่านสถาบันอาณานิคมหรือผู้ที่มิชอบกับการลงโทษ รวมถึงกระบวนการยุติธรรม กฎหมาย และการจับกุมคุมขังเมื่อพิจารณาตัวละครจะเห็นได้ว่า ตัวละครพยายามตอบโต้การครอบงำของรัฐ เช่น การใช้ไสยศาสตร์เพื่อต่อสู้ของตัวละครอิทธิ ซึ่งการที่อิทธิไม่ยอมจำนนต่อการตัดสิน เพราะเขามีอุดมการณ์ที่จะต่อสู้กับความไม่ยุติธรรมจากรัฐ โดยอิทธิ ใช้เครื่องมือหรืออำนาจแบบท้องถิ่นต่อสู้กับอำนาจรัฐที่มีทั้งกฎหมายและอาวุธปืน เป็นต้น และในเรื่องได้ประกอบสร้างฉากที่ใช้เป็นสนามการต่อสู้หลักอยู่ที่จังหวัดชุมพร ซึ่งเป็นจังหวัดที่รัฐพยายามจะใช้กฎหมายควบคุมแต่ยังไม่สามารถกระทำได้ ดังนั้นอิทธิจึงใช้พื้นที่ คือ “ท้องถิ่น” เป็นหลักพิงเพื่อต่อสู้กับอำนาจรัฐที่ฉ้อฉล และอำนาจรัฐจะมีชัยชนะได้ก็ต้องดูกลิ่นเอาอำนาจท้องถิ่นเข้ามาเป็นเครื่องมือด้วย ดังในเนื้อเรื่องกล่าวถึง ตัวละคร “หมวดสันติ” ที่ต้องใช้ไสยศาสตร์เพื่อจะกำราบอิทธิ การได้รับชัยชนะของหมวดสันติจึงเป็นชัยชนะของรัฐ แต่รัฐจะชนะได้ก็ต้องดึงเอาอำนาจท้องถิ่นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งด้วยหรือกล่าวได้ว่าเมื่อรัฐจะควบคุมท้องถิ่นได้ต้องทำให้ท้องถิ่นรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของรัฐโดยที่ไม่รู้สึกว่ารัฐเป็นผู้อื่น ดังที่พิเชษ แสงทอง (2550) กล่าวถึง คู่ตรงข้ามระหว่าง “รัฐ” กับ “ท้องถิ่น” เป็นคู่ตรงข้ามที่ชวนให้นึกเห็นภาพการต่อสู้กันระหว่างความพยายามครอบงำจากอำนาจและอุดมการณ์ของรัฐกับการดิ้นรนต่อสู้เพื่อเสรีภาพหรืออำนาจในการสร้างอัตลักษณ์ของท้องถิ่น แม้ว่าเอาเข้าจริงแล้วคู่ตรงข้ามนี้จะเป็นเพียงภาพลวงตา เนื่องจากสิ่งที่วรรณกรรมเรียกร้องนั้นวนเวียนอยู่กับปัญหารัฐบาลเผด็จการที่พยายามกำจัดเสรีภาพ และคู่ตรงข้ามที่ถูกประดิษฐ์สร้างขึ้นภายใต้กรอบวาทกรรมทุนนิยมและรัฐรวมศูนย์นี้ มันจึงกลายเป็นปฏิบัติการหรือเทคโนโลยีที่ช่วยค้าชูความชอบธรรมของทุนนิยมของรัฐรวมศูนย์ไปโดยที่นักเขียนก็ไม่รู้สึกตัว

การประกอบสร้างตัวละครใน จอมขมังเวทย์ สื่อให้เห็นอุดมการณ์บางอย่างในสังคม โดยใช้แนวคิดมายาคติ (Mythologies) ของโรลิ่งค์ บาร์ตส์ ที่อธิบายว่า มายาคติเป็นกระบวนการใช้ภาษาในการสื่อสารว่าเป็นสิ่งที่เต็มไปด้วยความหลอกลวง ซ่อนเร้น และอำพรางความหมายที่แท้จริง และใช้แนวคิดสัญญะ (Sing) ของ โรลิ่งค์ บาร์ตส์ที่อธิบายถึงสัญญะว่ามืองค์ประกอบสามส่วน ได้แก่ รูปสัญญะ ความหมายสัญญะ และสัญญะ ทั้งนี้ประสบการณ์การรับรู้ในชีวิตประจำวันของคนเรา

เรามักมองเห็นเพียงสองส่วน คือ รูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ แต่อาจมองไม่เห็นส่วนที่สาม คือสัญลักษณ์นั้น ๆ สัญลักษณ์ในระบบภาษาจึงมีสามมิติแตกต่างกันตรงที่รูปสัญลักษณ์ในระดับภาษา เมื่อถูกแปรเปลี่ยนเป็นรูปสัญลักษณ์ในระดับมายาคตินั้นสามารถสร้างสื่อความหมายได้ในทันที ไม่ต้องรอการผสมระหว่างรูปสัญลักษณ์กับความหมายสัญลักษณ์เหมือนในระดับภาษา (ธัญญา สังขพันธานนท์, 2559) ส่วนแนวคิดอุดมการณ์ (ideology) นับเป็นแนวคิดสำคัญของกลุ่มนักคิดมาร์กซิสม์ โดยหลุยส์ อัลตัสเซอร์ (Louis Althusser) เพื่อใช้อธิบายถึงภาครัฐที่เป็นกลไกสำคัญที่สร้างและกำหนดอุดมการณ์ทางสังคม เพราะรัฐสามารถควบคุมอัตบุคคลผ่านกลไก 2 แบบด้วยกัน คือ กลไกการกดขี่ปราบปรามของภาครัฐผ่านสถาบันต่าง ๆ ที่ควบคุมและลงโทษโดยตรง เช่น ศาล คุก ตำรวจ และกลไกทางอุดมการณ์ของรัฐที่ส่งผ่านอุดมการณ์ เช่น ศาสนา วรรณกรรม ศิลปะ การเลี้ยงดูในครอบครัวและสื่อสารมวลชน (สุรเดช โชติอุดมพันธ์, 2559) แนวคิดทั้ง 3 นี้ ผู้วิจัยนำมาใช้อธิบายการวิเคราะห์ผลงานการกำกับภาพยนตร์ ของ ปิยะพันธุ์ ชูเพ็ชร โดยเฉพาะการประกอบสร้างอุดมการณ์ทางสังคมผ่านฉาก บทบาทตัวละคร บทสนทนาและการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ เรื่อง จอมขมังเวทย์

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจวิเคราะห์การนำเสนออุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคม ในผลงานเขียนบทและกำกับภาพยนตร์ เรื่อง จอมขมังเวทย์ ของ ปิยะพันธุ์ ชูเพ็ชร เพื่อสรุปว่าผลงานของปิยะพันธุ์ ชูเพ็ชร นำเสนออุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคมผ่านตัวละครเอกอย่างไร และมีการต่อสู้ด้วยการใช้เครื่องมือทางไสยศาสตร์ผ่านการดำเนินเรื่องฉาก อีกทั้งมีการตีแผ่ความเหลื่อมล้ำของสังคมไทยที่ปรากฏในภาพยนตร์ลักษณะใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์อุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่ปรากฏในภาพยนตร์ เรื่อง จอมขมังเวทย์ ผลงานกำกับของ ปิยะพันธุ์ ชูเพ็ชร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มาเป็นแนวทางการวิเคราะห์ ดังนี้

1. แนวคิดมายาคติ (Mythologies) ของโรลิ่งค์ บาร์ตส์ ที่กล่าวถึงสัญลักษณ์ว่ามีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ 1. รูปสัญลักษณ์ 2. ความหมายสัญลักษณ์ 3. สัญลักษณ์ การรับรู้ในชีวิตประจำวัน คนเราต่างมองเห็นเพียงสองส่วน คือ รูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์ แต่มองไม่เห็นส่วนที่สาม สัญลักษณ์ในระบบภาษา กล่าวคือมีสามมิติแตกต่างกันตรงที่รูปสัญลักษณ์ในระดับภาษา เมื่อถูกแปรเปลี่ยนเป็นรูปสัญลักษณ์ในระดับมายาคติจะสามารถสร้างสื่อความหมายได้ในทันที ไม่ต้องรอการผสมระหว่างรูปสัญลักษณ์กับความหมายสัญลักษณ์ เหมือนในระดับภาษา (ธัญญา สังขพันธานนท์, 2559) โดยผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดมายาคติมาใช้ในการวิเคราะห์ฉากประกอบที่ปรากฏในภาพยนตร์

2. แนวคิดอุดมการณ์ (ideology) โดยหลุยส์ อัลตัสเซอร์ (Louis Althusser) ได้อธิบายแนวคิดอุดมการณ์ว่า ภาครัฐเป็นตัวการสำคัญที่สร้างและกำหนดอุดมการณ์ รัฐสามารถควบคุมอัตบุคคล ผ่านกลไก 2 แบบด้วยกัน คือ กลไกการกดขี่ปราบปรามของภาครัฐผ่านสถาบันต่าง ๆ เช่น ศาล ตุลาการ ตำรวจ และกลไกทางอุดมการณ์ของรัฐส่งผ่านอุดมการณ์ต่าง ๆ เช่น ศาสนา ครอบครัวและสื่อสารมวลชน (สุรเดช โชติอุดมพันธ์, 2559) และใช้กรอบแนวคิดของฤทธิณท์ เชื้อทอง และรุจิระ โรจนประภานต์ (2561) ที่สรุปว่า อุดมการณ์ในสังคมไทยที่สำคัญ คือ ประชาธิปไตย (democracy)ทุนนิยมและวัตถุนิยม (capitalism and materialism) โดยผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดอุดมการณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ฉากและบทสนทนาของตัวละครที่ปรากฏในภาพยนตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์อุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำในสังคมที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องจอมขมังเวทย์ ผลงานของปิยะพันธ์ ชูเพ็ชร ครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล

สำรวจ รวบรวมข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคม จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และมีการรวบรวมข้อมูลเนื้อหาภาพยนตร์ เรื่อง จอมขมังเวทย์ ภาคที่ 1 ฉายใน พ.ศ. 2548 โดยบริษัท อาร์ เอส พิล์ม แอนด์ ดิสทริบิวชั่น และภาค 2 ฉายใน พ.ศ. 2562 ของบริษัท สหมงคลฟิล์ม อินเตอร์เนชั่นแนล

2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ภาพยนตร์ เรื่อง จอมขมังเวทย์ ภาค 1 และ ภาค 2 โดยเลือกฉากบทสนทนา การปรากฏ ตัวละครที่ภาพยนตร์นำเสนอผ่านอุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยใช้แนวคิดมายาคติ แนวคิดสัญญะ และแนวคิดอุดมการณ์ เป็นแนวทางการวิเคราะห์

3. ขั้นนำเสนอผลการศึกษา

นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) พร้อมภาพประกอบ จากฉากภาพยนตร์ และสรุปผลอภิปรายผลตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาอุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องจอมขมังเวทย์ ผลงานของ ปิยะพันธ์ ชูเพ็ชร ผู้วิจัยนำเสนอการสรุปผลการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. อุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นการต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำความไม่เป็นธรรมในสังคม เมื่อถูกเอารัดเอาเปรียบจากระบบชนชั้นหรือการใช้อำนาจของผู้มีอำนาจรัฐ ผู้วิจัยขอเสนออุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคม 2 ประเด็น ได้แก่ อุดมการณ์

การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้านประชาธิปไตย และอุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้านทุนนิยมและวัตถุนิยม ดังนี้

1.1 อุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้านประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นจากรัฐ รัฐจึงเป็นสถาบันหลักที่มีอำนาจในการตัดสินว่าในการกระทำเหล่านั้นถูกหรือผิด ดีหรือชั่ว การให้สิทธิในอำนาจรัฐเพื่อการตัดสินบุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และสร้างความไม่เป็นธรรมในสังคม ภาพยนตร์เรื่องจอมขมังเวทย์ ภาค 1 ปรากฏการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐโดยรัฐกระจายอำนาจให้ชนชั้นปกครองคือ ตำรวจ เพื่อควบคุมและลงโทษผู้กระทำความผิด โดยตำรวจเป็นผู้จับกุมและพิจารณาตามมูลเหตุของผู้กระทำความผิดนั้น ๆ และรัฐใช้เรือนจำในการควบคุมความประพฤติของผู้กระทำผิดจอมขมังเวทย์ ภาค 1 มีตัวละคร อิทธิ เป็นตัวละครสำคัญที่แสดงภาพตัวแทนของอุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้านประชาธิปไตย อิทธิเป็นตัวละครหลักในการดำเนินเรื่องจอมขมังเวทย์ ภาค 1 เดิมทีอิทธิเป็นตำรวจฝีมือดี แต่ด้วยความริษยาของเพื่อนตำรวจร่วมวิชาชีพเดียวกัน เขาจึงถูกเพื่อนใส่ร้ายว่าเป็นผู้วิสามานยนายร้าย เขาจึงต้องตกเป็นผู้ต้องหา จากนั้นเขาใช้วิธีการต่อสู้กับรัฐด้วยไสยศาสตร์เพื่อหลบหนีออกมาจากเรือนจำ จากเหตุการณ์นี้รัฐใช้กลไกการควบคุมโดยให้หมวดสันติ ซึ่งดูแลในพื้นที่เป็นผู้จับอิทธิซึ่งเป็นนักโทษที่หลบหนีออกมาจากเรือนจำ ดังที่หัวหน้าเกรียงไกรเพื่อนของอิทธิร้อนใจที่อิทธิหลบหนีออกมาจากเรือนจำ เขาจึงมาพบกับหมวดสันติซึ่งดูแลในท้องที่ที่อิทธิหลบหนีมาซ่อนตัว เกรียงไกรได้เล่าถึงอิทธิให้สันติฟังว่า อิทธิเป็นตำรวจผู้มีวิชาอาคมแก่กล้า อิทธิมีความสนใจและมุ่งศึกษาไสยเวทย์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการต่อสู้และจับโจรผู้ร้ายครั้งที่เขาเป็นตำรวจ อิทธิถือเป็นจอมขมังเวทย์ที่น่ากลัวมากคนหนึ่ง เมื่อหมวดสันติทราบข้อมูลจากหัวหน้าเกรียงไกร เขาพร้อมปฏิบัติหน้าที่เพื่อจับตัวอิทธิมาลงโทษตามกฎหมาย ในฉากที่อิทธิมาร่วมงานไหว้ครูซึ่งจัดขึ้น ณ วัดแห่งหนึ่ง หมวดสันติจึงได้เดินตามอิทธิ และได้เปิดบทสนทนากับอิทธิพร้อมกับใช้ปืนเล็งด้านหลังของอิทธิ ความเป็น

หมวดสันติ : “หยุดนะไอ้อิ นี่เจ้าหน้าที่ตำรวจ”

อิทธิ : “มันเรื่องอะไรกันเล่า”

หมวดสันติ : “ขอเชิญคุณไปโรงพักเพื่อให้ปากคำหน่อยครับ”

อิทธิ : “ผมไม่ได้ทำอะไรผิด แค่มานไหว้พระ”

หมวดสันติ : “คุณต้องไปกับผม”

อิทธิ : “คุณจับคนผิดแล้วละ ผมไม่เคยทำอะไรใคร แล้วไม่
อยากทำด้วย เก็บปืนคุณไปเถอะ”

หมวดสันติ : “ไม่ต้องมาพูดมาก”

(จอมขมังเวทย์ ภาค 1, 2548)

ภาพที่ 1 ภาพยนตร์เรื่อง จอมขมังเวทย์ ภาค 1 ฉากตัวละครหมวดสันติตามจับอิทธิ ณ วัดแห่งหนึ่ง ขณะที่อิทธิไม่มีอาวุธใด ๆ ในการต่อสู้ แต่หมวดสันติมีปืนที่พร้อมจะยิงทันทีเมื่ออิทธิขัดขืน อิทธิเลือกใช้การต่อสู้ด้วยมนต์คาถาเพื่อสะกดจิตให้หมวดสันติกลับไป จะเห็นได้ว่าอิทธิ ใช้มนต์คาถาเมื่อถึงยามคับขันเพื่อให้ตนนั้นรอดพ้นจากการจับกุมจากรัฐ

ที่มา: ปิยะพันธุ์ ชูเพชร, 2548

จากบทสนทนาหมวดสันติอยู่ในฐานะผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ที่ต้องผดุงความยุติธรรม รักษา

- เกรียงไกร : “ไออิทธิ ไออิทธิ”
 อิทธิ : “ไอสัตว์ สบายดีหรือมึง”
 เกรียงไกร : “สบายดี มึงจะ อยู่ในคุกสบายมะ”
 อิทธิ : “ไม่ค่อยสบายวะ มีหมาคอยสั่งแกั่งอยู่เรื่อย มึงจะเอาอย่างไร”
 เกรียงไกร : “กูจะปิดคดีไวย์...”
 อิทธิ : “กูก็อยากปิด เบื่อหน้ามึงเต็มทนแล้ว”
 เกรียงไกร : “หิ...ถ้าอาคมมึงแน่จริง วันนั้นกูจับมึงไม่ได้หรอกไวย์”

(จอมขมังเวทย์ ภาค 1, 2548)

นอกจากนี้แล้วในภาพยนตร์ เรื่อง จอมขมังเวทย์ ยังเน้นย้ำถึงอุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้านประชาธิปไตยโดยรัฐซึ่งเป็นผู้มีอำนาจ กล่าวถึงตอนที่ผู้คุมเรือนจำซึ่งเป็นตัวแทนของรัฐได้ประกาศแจ้งกฎระเบียบ ในเรือนจำให้ผู้คุมเรือนจำทุกคนได้รับทราบ และเป็น การประกาศเน้นย้ำที่ปรากฏในภาพยนตร์ เรื่อง จอมขมังเวทย์ ทั้ง ภาค 1 และ ภาค 2 เนื้อความ กล่าวถึงกลไกที่รัฐเป็นผู้ออกกฎระเบียบต่าง ๆ ในเรือนจำ ดังความว่า

ผู้คุมเรือนจำ : กฎของเรือนจำ เพื่อแจ้งให้ทราบทั้งพนักงานใหม่และเก่า
 ผมจะย้ำอีกครั้งหนึ่งและถือเป็นกฎเหล็กห้ามอ่านหนังสือหรือ
 ท่องภาษาใด ๆ ข้าวที่จะส่งให้นักโทษห้ามเป็นเมียด ห้ามพูดคุยกับ
 นักโทษ และห้ามนักโทษถูกตัวโดยเด็ดขาด ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของ
 พนักงาน และผมหวังว่าทุกท่านจะปฏิบัติโดยเคร่งครัด

(จอมขมังเวทย์ ภาค 1, 2548)

ภาพที่ 2 ภาพยนตร์เรื่อง จอมขมังเวทย์ ภาค 1 เป็นภาพในฉากที่อิทธิถูกส่งตัวเข้าเรือนจำ ซึ่งในภาพมีผู้ประกอบพิธีท่องบทสวดมนต์เพื่อสะกดวิชาไสยศาสตร์ และมีผู้คุมเรือนจำเปิดประตูห้อง ซึ่งให้อิทธิ ภาพและแสงที่ถ่ายทอดเป็นบรรยากาศที่มืดสลัว สื่อสัญลักษณ์ให้เห็นถึงเสรีภาพของอิทธิที่ต้องถูกจำกัดไว้ในห้องสี่เหลี่ยมไม่กี่ตารางเมตรและควบคุมอิสรภาพไม่เห็นโลกภายนอกอีกต่อไป

ที่มา: ปิยะพันธุ์ ชูเพ็ชร

เมื่ออิทธิได้เข้าไปอยู่ในเรือนจำ โดยคำสั่งของผู้มีอำนาจรัฐ แสดงให้เห็นว่าอิทธิและนักโทษคนอื่น ๆ ที่ถูกกักขังในเรือนจำย่อมขาดอิสระเสรี จนกว่าจะพ้นจากการพิจารณาตัดสินโทษตามขั้นตอน อันเป็นกระบวนการที่รัฐสร้างขึ้นมาลงโทษแก่ผู้ทำผิดตามประมวลกฎหมายนั้นแล้ว

ความอีกตอนแสดงให้เห็นถึงการนำเสนออุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้านประชาธิปไตย ในตอนที่สื่อมวลชนทำหน้าที่ตีแผ่ข้อมูล เมื่อสถานการณ์ของนักโทษในปัจจุบันมีผู้กระทำความผิดเป็นจำนวนมาก รัฐต้องขนย้ายนักโทษเพื่อไปยังเรือนจำใหม่ และกลุ่มนักโทษเหล่านี้จะถูกรีดรอยและจำกัดสิทธิในด้านต่าง ๆ ทั้งกฎหมายต้องห้ามในการประกอบอาชีพของผู้เคยต้องโทษหรือการต้องอยู่ร่วมกันในสังคมที่ยังมีอคติหรือมีค่านิยมที่ผิด ๆ กับกลุ่มนักโทษเหล่านี้ดังความว่า

สื่อมวลชน : “ขณะนี้การเคลื่อนย้ายนักโทษจากเรือนจำที่มีปัญหาปริมาณนักโทษ
ล้นเรือนจำไปยังเรือนจำแห่งใหม่กำลังจะเสร็จสิ้นแล้ว ความแออัดที่
เกิดขึ้นในเรือนจำนั้น เป็นปัญหาที่สะสมมานานและเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็น
ภาวะของสังคมในปัจจุบันที่มีผู้กระทำความผิดมากขึ้น จากสถิติที่ผ่านมาใน
แต่ละปี มีปริมาณนักโทษเพิ่มขึ้นมากถึงสามสิบเปอร์เซ็นต์”

(จอมขมังเวทย์ ภาค 1, 2548)

ภาพที่ 3 ภาพยนตร์เรื่อง จอมขมังเวทย์ ภาค 1 หัวหน้าเรือนจำลงนามในหนังสือราชการ เพื่อนุมัติขอย้ายนักโทษไปยังเรือนจำใหม่ในภาพแสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติหน้าที่ของผู้คุมเรือนจำหลายนายที่มีอาวุธครบมือ เพื่อใช้ในการควบคุมสถานการณ์หากมีการก่อจลาจลของกลุ่มนักโทษขึ้น ภาพนี้ทำให้เห็นระบบกลไกการทำงานของรัฐ การใช้อำนาจในการควบคุมชนชั้นปกครอง เครื่องแบบ และปืน จึงเป็นสัญลักษณ์ในการแบ่งบทบาท และแสดงถึงอำนาจในการใช้เป็นเครื่องมือควบคุม

ที่มา: ปิยะพันธุ์ ชูเพชร, 2548

สัญลักษณ์ที่ปรากฏในอุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้านประชาธิปไตย ในภาพยนตร์ เรื่อง จอมขมังเวทย์ ภาค 1 ตอนที่อิทธิใช้ควายธนูเพื่อต่อสู้กับหมวดสันติ สามารถเชื่อมโยงภาพได้ดังนี้

รูปสัญลักษณ์	ควายธนู
ความหมายสัญลักษณ์	ความแข็งแกร่ง
สัญลักษณ์	การต่อสู้

สัญลักษณ์ที่อิทธินำมาใช้ในการต่อสู้ โดยการนำเครื่องมือท้องถิ่นเข้าต่อสู้ทดแทนกับอำนาจรัฐ หมวดสันติเป็นตัวแทนของรัฐ การประกอบสร้างโดยใช้สัญลักษณ์ เช่น ควายธนู ซึ่งเป็นตัวแทนของการต่อสู้ทางไสยศาสตร์ที่ดุเดือด นอกจากนี้ยังใช้เครื่องมือท้องถิ่น เช่น ตะกรุดและหนังยันต์ เมื่อหมวดสันติต้องการจะต่อสู้กับอิทธิเพื่อจะเอาชนะหรือยึดครองพื้นที่ จึงสามารถถอดสัญลักษณ์ได้ดังนี้

รูปสัญลักษณ์	ตะกรุดและหนังยันต์
ความหมายสัญลักษณ์	คงกระพันชาตรี
สัญลักษณ์	การป้องกันตัวเอง

1.2 อุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้านทุนนิยมและวัตถุนิยม
เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและวัตถุนิยม สังคมเกิดความเหลื่อมล้ำในหลายมิติ คนจำนวนน้อยร่ำรวยมากและคนจำนวนมากยังคงยากจนหรือกล่าวได้ว่าคนจนมากกว่าคนรวย คนในสังคมเน้นแสวงหาเงินเพื่อสร้างความสุข ผู้คนอ่อนแอไม่เชื่อมั่นในตัวเอง เมื่อประสบ

ปัญหาต่าง ๆ จึงไม่สามารถแก้ไขหรือหาทางออกให้ตัวเองได้หรือที่เรียกว่า “ภาวะสังคมป่วย” จากที่เคยใช้ธรรมะซึ่งเป็นคำสั่งสอนของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ กลับหันเหไปตามกระแสสังคมหลักที่มาพร้อมกับทุนนิยมและวัตถุนิยม ผู้มีอำนาจสามารถทำให้คนเชื่อ และสามารถสั่งให้ผู้อยู่ภายใต้อำนาจปฏิบัติตาม ในจอมขมังเวทย์ จึงผลิตซ้ำกระแสหลักของสังคมไทย โดยนำเสนอการไหลบ่าของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่ไม่อาจต้านทานได้ ดังในจอมขมังเวทย์ ภาค 2 กล่าวถึง ครูเมย์ซึ่งเป็นตัวแทนของระบบชนชั้นนายทุน จัดอยู่ในกลุ่มทุนนิยมและวัตถุนิยม เธอเป็น CEO ขององค์กรที่ชื่อว่า “กฎแห่งจักรวาล” (Law of the Universe) ครูเมย์เป็นเจ้าของธุรกิจที่ใหญ่โตเป็นนักสร้างแรงบันดาลใจโดยใช้ความอ่อนแอทางจิตใจของมนุษย์เป็นบันไดเพื่อก้าวสู่ความมีชื่อเสียงและสร้างความร่ำรวยทางธุรกิจ

ภาพที่ 4 ภาพยนตร์เรื่อง จอมขมังเวทย์ ภาค 2 เป็นฉากที่นำเสนอองค์กรกฎแห่งจักรวาล

ในยุคของทุนนิยมและวัตถุนิยม ฉากนี้เป็นภาพการกล่าวย้าอวดมการณของระบบทุนนิยมและวัตถุนิยม ในเนื้อเรื่องมีผู้คนจำนวนมากที่เข้าฟังการแถลงนโยบายของลัทธินี้ ซึ่งบนเวทีประกอบด้วย CEO หนุ่มไฟแรงอย่างก๊อตที่เปรียบได้กับคนรุ่นใหม่ไฟแรง พร้อมจะนำพาทุกคนไปสู่สังคมแห่งความทันสมัย และเปิดตัวฟรีเซ็นเตอร์ขององค์กรโดยให้ดาราสาวอย่างนาวเป็นตัวแทนของผู้มีชื่อเสียงในวงการบันเทิง เมื่อพิจารณาฉากพบว่าทุกคนต่างประสานมือโดยพร้อมเพรียงเพื่อแสดงถึงการรวมพลัง การสร้างพลังอำนาจ และสร้างความสามัคคีร่วมกัน การประสานมือจึงสื่อัยเพื่่อมุ่งสู่เป้าหมายนั่นคือความสำเร็จร่วมกันนั่นเอง

ที่มา: ปิยะพันธุ์ ชูเพ็ชร, 2562

ครูเมย์เป็นตัวละครที่เป็นตัวแทนของระบบทุนนิยม ใช้อำนาจบนความเชื่อและความศรัทธาเป็นเครื่องมือในการหารายได้ให้กับตัวเอง โดยไม่สนใจความถูกต้อง ซึ่งในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและวัตถุนิยมย่อมส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำต่อประชาชนในหลายระดับ

มุ่งคิดตั้งแต่ต้นทุน กำไร และการเติบโตของธุรกิจในอนาคต โดยไม่สนใจประชาชน ระดับล่างและชนชั้นกลางที่เสียผลประโยชน์ให้กับกลุ่มนายทุน ทั้งชุดรีด และเอาไรต์เอาเปรียบ

ภาพที่ 5 ภาพยนตร์เรื่อง จอมขมังเวทย์ ภาค 2 เป็นฉากการเจรจาเพื่อรับทราบผลประกอบการของบริษัท ซึ่งธุรกิจที่ครูเมย์ทำคือ การส่งออกเครื่องรางของขลัง พระเครื่อง และยันต์ต่าง ๆ

ที่มา: ปิยะพันธุ์ ชูเพชร, 2562

1004012	70,223.00
1004012	65,000.00
1004012	255,500.00
1004013	885,222.00
1004013	114,587.00
1004015	1,000,000.00

ภาพที่ 6 ภาพยนตร์เรื่อง จอมขมังเวทย์ ภาค 2 ฉากนี้แสดงให้เห็นการมุ่งผลกำไรในการประกอบธุรกิจด้านเครื่องรางของขลัง ภาพนี้ทำให้เห็นถึงการหลงมกมายในวัตถุที่เกิดจากกระแสของกลุ่มทุนนิยมและวัตถุนิยม

ที่มา: ปิยะพันธุ์ ชูเพชร, 2562

สัญญาที่ปรากฏในอุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้านทุนนิยมและวัตถุนิยม ในจอมขมังเวทย์ 2 ปรากฏตอนที่วินเป่าคาถาเรียกไฟเพื่อต่อสู้กับศัตรู สามารถตีความสัญญาได้ว่า ไฟ คือเครื่องมือที่วินใช้ในการต่อสู้กับกลุ่มนายทุน ซึ่งสัญญาของไฟ คือ พลังในการต่อสู้ ดังนี้

รูปสัญญา	ไฟ
ความหมายสัญญา	การเผาไหม้
สัญญา	พลังในการต่อสู้

ความอีกตอนที่กล่าวถึงวินเป่าคาถาให้เหล็กไหลเข้าสู่ร่างกายตัวเอง เพื่อต่อสู้กับอำนาจระบบทุนนิยม สามารถตีความสัญญา ได้ดังนี้

รูปสัญญา	เหล็กไหล
ความหมาย	คงกระพันชาตรี
สัญญา	ป้องกันตัว

เมื่อเกิดการต่อสู้ระหว่างวินกับกลุ่มนายทุน รัฐในฐานะผู้ควบคุมและรักษาความสงบเรียบร้อย ย่อมดำเนินการจับกุมคนร้าย โดยในภาพกล่าวถึงผู้มีอำนาจได้แก่ “รัฐ” สั่งการผู้ใต้บังคับบัญชา “ตำรวจ” ดำเนินการจับกุม “วิน”

ภาพที่ 7 ภาพยนตร์เรื่อง จอมขมังเวทย์ ภาค 2 ฉากนี้ก็ต้องการให้ทางตำรวจช่วยจับตัววินเพื่อดำเนินคดี แสดงให้เห็นว่ากลไกที่รัฐและกลุ่มนายทุนกระทำความร่วมมือกันเพื่อจะแย่งชิงพื้นที่ และปราบปรามผู้กระทำผิดตามกระบวนการที่รัฐสร้างขึ้น

ที่มา: ปิยะพันธุ์ ชูเพชร, 2562

หลังจากที่ตำรวจไล่ล่าวินจนเกิดการต่อสู้ จะเห็นได้ว่าการต่อสู้ที่เกิดจาก “รัฐ” โดยมีเครื่องมือ คือ ปืน และการต่อสู้กับวินด้วยวิธีแบบ “ท้องถิ่น” คือ ไสยศาสตร์

ภาพที่ 8 ภาพยนตร์เรื่อง จอมขมังเวทย์ ภาค 2 ฉากนี้เมื่อผู้พิทักษ์สันติราษฎร์เข้าจับกุมวิน โดยใช้ปืนเป็นอาวุธในการต่อสู้ แต่วินใช้ ไสยศาสตร์เป็นเครื่องมือต่อสู้กับตำรวจจนหลบหนีไปได้ เมื่อวินถูกตำรวจจับกุมเข้าห้องขัง ก็อดจึงเดินทางมายัง สถานีตำรวจเพื่อแสดงการขอบคุณผู้กำกับที่ได้ช่วยจับผู้ร้าย ซึ่งในภาพแสดงให้เห็นปฏิกิริยาขององค์กรตำรวจที่โอบอุ้มกลุ่มชนชั้นนายทุน

ที่มา: ปิยะพันธุ์ ชูเพชร, 2562

ภาพที่ 9 ภาพยนตร์เรื่อง จอมขมังเวทย์ ภาค 2 ฉากนี้ทั้งก๊อตและตำรวจต่างรู้สึกดีใจที่ทางการจับตัววินได้ แสดงให้เห็นว่ารัฐและกลุ่มนายทุนต่างช่วยกันปฏิบัติการกำจัดผู้ที่ขัดขวางการทำงานของตน

ที่มา: ปิยะพันธุ์ ชูเพชร, 2562

เมื่ออำนาจทางธุรกิจของครูเมย์กำลังเติบโตแบบก้าวกระโดด ประชาชนในฐานะผู้บริโภคต้องตกอยู่ในระบบทุนนิยมโดยไม่รู้ตัว ครูเมย์ คือ ตัวแทนระบบทุนนิยม ต้องเร่งกำลังผลิตสินค้าให้

เพียงพอกับความต้องการของท้องตลาดเพื่อส่งออกทั้งในประเทศและต่างประเทศ กระแสทุนนิยม และวัตถุนิยมของครูเมย์จึงวนเวียนในระบอบอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อประชาชนยังมีหวังในวัตถุเหล่านั้น ที่จะทำให้ลืมตาอ้าปากได้

ภาพที่ 10 ภาพยนตร์เรื่อง จอมขมังเวทย์ ภาค 2 ฉากนี้กล่าวถึงครูเมย์และพนักงานในบริษัทได้เข้าร่วมพิธีเทรูปหล่อครูเมย์ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและสร้างศรัทธาให้กับผู้บริโภค

ที่มา: ปิยะพันธุ์ ชูเพชร, 2562

หลังจากนั้นวินจึงเข้ามาทำลายพิธีหล่อรูปปั้นครูเมย์ และได้ต่อสู้กับก๊อตซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มทุนนิยม วินเปรียบได้กับตัวแทนของกลุ่มชนชั้นกลางที่คอยเรียกร้องในสิ่งที่ตนนั้นถูกกดขี่ข่มเหง และเกิดความเหลื่อมล้ำจากการกระทำจากระบบทุนนิยมที่เข้าครอบงำเพื่อตอบสนองความต้องการทางวัตถุ ในภาพยนตร์กล่าวถึงวินที่ต้องพบกับความสูญเสียทั้งบิดาและหญิงคนรักจากอิทธิพลของกลุ่มทุนนิยม วินจึงต้องต่อสู้เรียกร้องความเป็นธรรมและใช้ไสยศาสตร์เป็นเครื่องมือต่อสู้คัดค้านอำนาจทุนนิยมที่เกิดขึ้น

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ภาพยนตร์ เรื่อง จอมขมังเวทย์ จึงสรุปประเด็นที่น่าสนใจที่ภาพยนตร์นำเสนออุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยการนำเสนออุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้านประชาธิปไตย พบว่า ในภาพยนตร์ เรื่อง จอมขมังเวทย์ สะท้อนการนำเสนออุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคมผ่านตัวละครอิทธิ ตัวละครต่อสู้กับความไม่เป็นธรรมในระบบกลไกของรัฐ ตัวละครอิทธิและวินจึงใช้พลังอำนาจทางไสยศาสตร์ เป็นเครื่องมือต่อสู้เพื่อสิทธิของตนและการต่อสู้เพื่อเป็นบรรทัดฐานให้สังคม และอุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้านทุนนิยมและวัตถุนิยม พบว่า ในภาพยนตร์เรื่องจอมขมังเวทย์ ภาค 2

นำเสนอถึงการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม มีความเหลื่อมล้ำของระบบชนชั้น การยึดติดกับอำนาจเงิน การเอาวัดเอาเปรียบของชนชั้นที่มีฐานะทางการเงินที่สูงกว่า ดังนั้น ตัวละครอธิจึงต้องต่อสู้กับระบบทุนนิยมและวัตถุนิยมที่ไหลบ่าเข้ามาในสังคม โดยใช้ไสยศาสตร์เป็นเครื่องมือต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำและสร้างความเท่าเทียมกันในสังคม

การนำเสนออุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคมในภาพยนตร์ เรื่อง จอมขมังเวทย์ ผลงานของ ปิยะพันธุ์ ชูเพ็ชร ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้เขียนบทภาพยนตร์ได้นำเสนออุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้านประชาธิปไตย ผู้วิจัยสรุปได้ว่าวรรณกรรมเป็นตัวบททำหน้าที่แทนสังคม การนำเสนอผ่านเรื่องเล่าที่ประกอบสร้างฉาก ตัวละคร เหตุการณ์จึงผลิตซ้ำวาทกรรมชุดต่าง ๆ ในสังคม วรรณกรรมจึงเป็นสนามของการต่อสู้ทางวาทกรรมที่หลากหลายทั้งวาทกรรมกระแสหลักและวาทกรรมกระแสรองอื่น ๆ บทความนี้ให้ความสำคัญกับการนำเสนอต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางประชาธิปไตยและทุนนิยม ตัวละครอย่างอธิจึงมุ่งต่อสู้เพื่อพยายามแก้ไขความเหลื่อมล้ำในสังคมที่ตนเองได้เผชิญ ดังที่ ฌปักษ์ มานินพันธ์ และ เสาวณิต จุลวงศ์ (2561) กล่าวว่า นอกจากวรรณกรรมจะสะท้อนให้เห็นการปะทะสังสรรค์ระหว่างอุดมการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในยุคสมัยที่ตัวบทได้รับการประพันธ์ขึ้นแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นธรรมชาติของวรรณกรรมที่ไม่ได้มีความเป็นเอกภาพ เป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสแนวคิดที่มีความแตกต่างหลากหลายสามารถขับเคลื่อนได้อย่างไม่สิ้นสุด นอกจากนี้ อุดมการณ์ของอัลตูแซร์ กล่าวถึงรัฐมีกลไกในการสร้างกระบวนการยุติธรรม ทั้งกฎหมาย การจับกุมกักขังหรือการลงโทษอื่น ๆ จึงทำให้ตัวละครพยายามตอบโต้การครอบงำอุดมการณ์ด้วยการใช้ไสยศาสตร์ เวทย์มนต์เพื่อต่อสู้กับอำนาจรัฐที่ฉ้อฉล

การนำเสนออุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคม ในภาพยนตร์ เรื่อง จอมขมังเวทย์ ผลงานของปิยะพันธุ์ ชูเพ็ชร ผู้เขียนบทภาพยนตร์นำเสนออุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้านประชาธิปไตย และอุดมการณ์การต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำในสังคมด้านทุนนิยมและวัตถุนิยมที่ก่อให้เกิดช่องว่างสร้างความเหลื่อมล้ำและ ไม่เท่าเทียมกันของระบบชนชั้น จึงกล่าวได้ว่าเมื่อใดสังคมเกิดความเหลื่อมล้ำขึ้น ย่อมเกิดการปะทะสังสรรค์กับความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคมเหล่านี้ เพราะหากเกิดขึ้นในสังคมจะก่อให้เกิดการขัดแย้งในสังคม และหากรุนแรงแน่นอนต้องมีกระบวนการเรียกร้องสิทธิตามมา ในภาพยนตร์ เรื่อง จอมขมังเวทย์ จึงใช้มายาคติเรื่องความเชื่อ ความศรัทธาของสังคมไทยนำเสนอในภาพยนตร์ ในลักษณะบรรยายภาค แสง สี การสื่อด้านไสยศาสตร์ เพื่อสื่อสารอารมณ์และความรู้สึกของตัวละครแต่ละตัวที่เป็นคู่ตรงข้ามได้ถ่ายทอดความรู้สึกผ่านบทสนทนา แววดา และการกระทำ รวมทั้งใช้แนวคิดสัญลักษณ์ในการตีความหมายที่ซ่อนเร้นต่าง ๆ เพื่อนำเสนอให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจในเนื้อเรื่องที่ถ่ายทอดได้อย่างลึกซึ้ง แนวคิดอุดมการณ์การต่อสู้ของตัวละครที่นำเสนอผ่านฉากและบทสนทนาต่าง ๆ ดังปรากฏในภาพยนตร์ เรื่อง จอมขมังเวทย์ ทั้งภาค 1 และ ภาค 2 สามารถสรุปได้ว่าจอมขมังเวทย์ เป็นภาพยนตร์ที่นำเสนอการต่อสู้อุดมการณ์

ความเหลื่อมล้ำที่ปรากฏในสังคม เพื่อต่อรองกับอำนาจรัฐและยังมุ่งสร้างความเสมอภาคและความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแนวทางการศึกษาการประกอบสร้างอุดมการณ์ประชาธิปไตย ที่ตัวบทนำเสนอการต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำในสังคม อันเป็นกระแสหลักของสังคมแต่ละยุคสมัย ภาพยนตร์ เรื่อง จอมขมังเวทย์ ผลงานของ ปิยะพันธุ์ ชูเพ็ชร สื่อให้เห็นอำนาจของทุนนิยมที่ไหลบ่าและแทรกซึมในสังคมไทย การต่อรองและโต้กลับกลไกอำนาจของภาครัฐ เป็นกฎข้อบังคับให้ประชาชนถือเป็นแนวปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาพยนตร์แนวแฟนตาซีหรือภาพยนตร์เหนือธรรมชาติเรื่องอื่น ๆ เพื่อวิเคราะห์การประกอบสร้างวาทกรรม และอุดมการณ์ของผู้เขียนบทหรือผู้กำกับภาพยนตร์ ว่าเลือกนำเสนอชุดอุดมการณ์ใดในสังคมปรากฏในภาพยนตร์ อันอาจเป็นกระแสหรืออิทธิพลด้านภาษาความคิดทางสังคม (Soft Power)

2. ควรศึกษานวนิยายที่ปรากฏความเหนือธรรมชาติ เพื่อเข้าใจอุดมการณ์ของผู้เขียน และวิเคราะห์การผลิตซ้ำอุดมการณ์ของสังคมไทยผ่านเรื่องเล่า ฉาก ตัวละคร และบทสนทนา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวรรณกรรมเชิงวิพากษ์

เอกสารอ้างอิง

ณปภัช มานินพันธ์ และ เสาวณิต จุลวงศ์. (2561). อุดมการณ์ในวรรณกรรมอิงประวัติศาสตร์เรื่องสองฝั่งคลอง. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. 10 (1). 1-6.

ดูหนังออนไลน์. (2562, 28 มกราคม). *จอมขมังเวทย์ ภาค 2*.

<https://www.youtube.com/watch?v=j7ImE3iVKbs/>.

ธัญญา สังขพันธานนท์. (2559). *แว่นวรรณคดี ทฤษฎีร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: นาค.

ปิยะพันธุ์ ชูเพ็ชร. (2563, 21 กรกฎาคม). *ประวัติปิยะพันธุ์ ชูเพ็ชร*.

<https://th.wikipedia.org/wiki/>.

พิเชษ แสงทอง. (2550). *วาทกรรมวรรณกรรม*. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุรเดช โชติอุดมพันธ์. (2559). *ทฤษฎีวรรณคดีวิจารณ์ตะวันตกในคริสต์ศตวรรษที่ 20*. กรุงเทพฯ:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หน้าดั่งช่อง 8. (2562, 28 กรกฎาคม). จอมขมังเวทย์ ภาค 1.

<https://www.youtube.com/watch?v=BK2ErWY66cc/>.

ฤทธิณันท์ เชื้อทอง และรุจิระ โรจนประภายนต์. (2561). วาทีพากษ์: คำนิยม มายาคติ และ
อุดมการณ์ที่ปรากฏในหนังสือ “วรรณทองในวรรณคดีไทย”. *วารสารธรรมศาสตร์*. 37 (1),
19-42.